СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ДОПОМОГА «ТАКТИЧНА МЕДИЦИНА»

Спеціальність: **І5 «Медсестринство»**
Освітньо-професійна програма: **Сестринська справа**
Код компонента в освітній програмі: **ВК 26**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **заочна**
Рік навчання: **2**
Семестр(и): **ІІІ (осінній), IV (весняний)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2026-2027**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції**, **практичні заняття**, **консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **ОК9, ОК13, ОК14, ОК15, ОК18, ОК20**

Кафедра/підрозділ: **кафедра медицини катастроф та військової медицини,** вул. Трінклера, 12, 3 поверх
Керівник освітнього компонента: проф. **Волкова Юлія Вікторівна**,
email: yv.volkova@knmu.edu.ua
Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle): https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=6611

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вивчення особливостей надання військово-медичної допомоги за напрямком «тактична медицина» спрямоване на підготовку медичних сестер до ефективних дій лікувально-евакуаційних заходів, спрямованих на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані.

МЕТА КУРСУ: формування у здобувачів освіти здатності діагностування невідкладних станів та надання екстреної медичної допомоги та евакуації поранених під час бойових дій та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- проводити первинний та вторинний огляд постраждалого за алгоритмом MARCH/ABCDE та оцінювати життєво важливі показники;
- надавати екстрену медичну допомогу за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обгрунтованого рішення, на підставі виявлення невідкладного стану (зі списку 3 Стандарту: гіпертензивний криз, гостра дихальна недостатність, гостра серцева недостатність, гостра кровотеча, синдром гострої крововтрати, зупинка серця, дихання, колапс) в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми;
- демонструвати лідерські якості і вміння роботи в команді;
- надавати першу психологічну допомогу

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (2 год.):

1. Клінічні рекомендації з тактичної медицини відповідно до настанов TCCC ASM. Протокол MARCH. Способи переміщення поранених . Контроль кровотечі: турнікет, гемостатичний бинт, компресійний бандаж.
2. TCCC EnRoute - евакуація поранених. Облікові форми й бланки. Медичне обладнання.

Перелік тем практичних занять (10 год.):

1. TCCC ASM. Протокол MARCH. Способи переміщення поранених . Контроль кровотечі: турнікет, гемостатичний бинт, компресійний бандаж.
2. TCCC ASM. Протокол MARCH. Основи контролю прохідності дихальних шляхів. Швидка оцінка стану постраждалого.
3. TCCC CLS. Допомога під вогнем. Допомога в польових умовах. Евакуація поранених.
4. TCCC CLS. Розпізнавання шоку. Попередження гіпотермії. Травми голови. Травми ока.
5. TCCC CLS. Допомога при опіках. Переломи. Моніторинг стану постраждалого.
6. TCCC CLS. Підготовка до евакуації. Евакуаційні процедури.
7. Командра робота. Розбір кейсів в симуляційних сценаріях.

Перелік тем самостійної роботи студента (78 год.)

1. Нормативно-правова база України щодо тактичної медицини та медичного забезпечення в умовах бойових дій.
2. Основні положення протоколів TCCC та їх адаптації для різних умов застосування.
3. Алгоритм MARCH у первинній оцінці пораненого.
4. Фізіологічні механізми масивної кровотечі та принципи її невідкладного контролю.
5. Сучасні турнікети, гемостатичні засоби та критерії їх правильного застосування.
6. Техніки тампонади ран у польових умовах.
7. Методи забезпечення прохідності дихальних шляхів у бойових ситуаціях.
8. Варіанти оксигенотерапії та підтримки дихання у поранених.
9. Напружений пневмоторакс: ознаки, патогенез та методи декомпресії.
10. Принципи профілактики та корекції гіпотермії після поранення.
11. Основи інфузійної терапії та контролю гіповолемії при бойових ушкодженнях.
12. Підходи до знеболення та аналгоседації у тактичних умовах.
13. Механізми виникнення вибухових і мінно-вибухових травм та їх особливості.
14. Особливості вогнепальних поранень різних ділянок тіла та підходи до їхнього менеджменту.
15. Комбіновані травми (механічні, термічні, баротравми): ключові принципи допомоги.
16. Основи надання допомоги на етапі Care Under Fire.
17. Алгоритми тактичної допомоги на етапі Tactical Field Care.
18. Принципи ведення пораненого на етапі Tactical Evacuation Care та правила документування.
19. Медична евакуація: види транспорту, вимоги до підготовки та сортування поранених.
20. Склад та призначення індивідуальних засобів медичного забезпечення (IFAK, бойова аптечка).
21. Організація роботи бойового медика у складі підрозділу: координація дій та комунікація.
22. Взаємодія військових і цивільних медичних структур під час бойових дій.
23. Психологічна стійкість, методи подолання стресу та профілактика професійного виснаження у бойового медика.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, практичне заняття, розв’язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (120 – 200 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД + ІЗ.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про охорону здоров'я».
2. Закон України «Про екстрену медичну допомогу».
3. Наказ МОЗ України № 398 від 21.03.2022 «Особливості надання медичної допомоги цивільному населенню в умовах воєнного стану».
4. Наказ МОЗ України № 1858 від 29.10.2021 «Медичне сортування: уніфікований клінічний протокол екстреної медичної допомоги».

5. Наказ МОЗ України № 192 від 31.01.2022 «Організація надання екстреної медичної допомоги в умовах воєнного стану».
6. Стандарти домедичної допомоги та тактичної медицини, затверджені Командуванням Медичних сил ЗСУ (оновлені редакції 2022–2024).
7. Committee on Tactical Combat Casualty Care (CoTCCC). **TCCC Guidelines for Medical Personnel.** 2023 Update.
8. American College of Surgeons. **Advanced Trauma Life Support (ATLS) Student Course Manual.** 10th ed. Chicago: ACS; 2018.
9. European Resuscitation Council. **European Resuscitation Guidelines 2021.**
10. WHO. **Mass Casualty Management Systems: Strategies and Guidelines.** Geneva: WHO; 2021.
11. WHO. **Trauma Care Checklist and Guide.** Geneva: WHO; 2019.
12. NATO. **Guidelines for Emergency Medical Support in Armed Conflicts.** Brussels: NATO Standardization Office; 2020.
13. ICRC (International Committee of the Red Cross). **First Aid in Armed Conflicts and Other Situations of Violence.** Geneva: ICRC; 2018.
14. Бойко В.В., Мальований А.А. **Основи військової медицини: клінічні та організаційні аспекти.** Дніпро: УМСА; 2021.
15. O'Reilly G., Patel P. **Management of Blast and Penetrating Injuries in Modern Warfare.** Trauma; 2022.
16. Shackelford S. **Tactical Evacuation Care: Key Concepts and Future Directions.** Military Medicine; 2023.

Зав. кафедри медицини катастроф
та військової медицини Юлія ВОЛКОВА